

ÇOCUK EĞİTİMİNDE ANNE-BABANIN ROLÜ-TUTUMLARI

ÇOCUK YETİŞTİRMEDE ANNE BABA TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Ebeveynlerin çocuğa karşı olan tutum ve davranışları çocuğun kişilik gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bireyin kişilik gelişiminde doğru yaptıklarını zannettikleri yanlış çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarıyla bireyin kendi içinde ve çevresiyle barışık, dengeli ve huzurlu bir kişilik oluşturmasında kötü etkiye sahip olmaktadır ve hem bireysel hem de sosyal açıdan sorunlu kişileri topluma kazandırmaktadırlar.

Hazırlanan bu broşürle çocuk yetiştirme tutumlarını ve yapılan yanlışlar konusunda siz değerli velilerimize yardımcı olacağı düşünülmektedir.

EBEVEYNLERİN ÇOCUK YETİŞTİRME ŞEKİLLERİ

BASKILI VE OTORİTER ANNE-BABA TUTUMU

Bu tutumu, çocuğa kendi idealleri doğrultusunda şekil vermek isteyen ve bu düşüncelerini gerçekleştirmek için baskılı, cezadan kaçınmayan ve kontrolü elden bırakmamak için aşırı disiplin uygulayan, hoşgörüsüz ve kısıtlayıcı ebeveyn davranışları oluşturmaktadır. Bu tutumun hakim olduğu ailelerde ceza önde tutulmuştur. Kimi aileler dayak ve korkutma ile kimi aileler sert bir bakış, bağırma ile kimi ailelerde de haklardan mahrum bırakma ile kendini göstermektedir. Bu aile tutumunda çocuğu ne pahasına olursa olsun yola getirme gibi bir düşünce ebeveynler tarafından benimsenmiştir.

Çocuğun problem olan davranışları bu tutumda kısa süre ortadan kalkmış gibi gözüksede uzun vadede korkak, attığı adımlardan çekinen, asosyal, içine kapanık ve cesaretsiz bireylerin yetişmesine sebep olduğu gibi toplum içinde suç işleme eğilimi olan bireylerin yetişmesinde sebep olmaktadır.

KORUYUCU ANNE-BABA TUTUMU

Bu tip ailelerde çocuğa aşırı bağlılık ve koruma davranışları hakimdir ve bu davranışlar çocuğa karşı ebeveynin görevini yaptığı hissini vermektedir. Çocuk kısaca el bebek gül bebek büyütülmüştür. Çocuğun tek başına bile yapabileceği davranışlar anne baba tarafından yapılmakta ve çocuk adına aile karar vermektedir. Ağlamasın, üşümesin, terlemesin, hasta olmasın, yorulup incinmesin, mikrop kapmasın diye aile üyeleri ellerinden gelen tüm gayreti göstermektedir. Çocuk adeta bir cam fanus içinde büyütülür. Bu şekilde büyütülmüş bir çocuk; aşırı bağımlı ve kendisine güveni olmayan, tek başına karar alıp uygulayamayan, pasif bir birey olma özelliklerine sahip olarak büyümektedir.

İLGİSİZ VE KAYITSIZ ANNE -BABA TUTUMU

Bu tip anne baba tutumlarında anne baba çocuğa karşı ilgisiz, sevgisiz ve boş vermiş bir tutum sergilemektedirler. Anne babalar çocuğun ne yaptığı, nerde olduğu ile ilgilenmez ve çocuğun çevrelerinde bulunmasından rahatsızlık duyan bir davranış içinde bulunurlar. Çocuk, anne babasının ilgisini çekmek için onların farklı davranışlar sergiler. Bu tutumun sürekliliği çocuğun gereğinde duygu, istek ve dürtülerini denetleyebilme yeteneğinin gelişimini olumsuz yönde etkiler, vurucu ve kırıcı agresif davranışların artmasına neden olur. Birey gelecekte anne babada bulamadığı sevgi ve ilgiyi dışarıda arama davranışı gösterebilmektedir. Eşyalara ve çevresine zarar verme eğiliminde genelde bu tutumu sergileyen ailelerin çocuklarında görülmektedir.

*Çocuğunun gozyasını silmeyen
onunla birlikte ağlar.*

AFRIKA ATASOZU

DENGESİZ VE TUTARSIZ ANNE BABA TUTUMU

Çocuk yetiştirirken ebeveynlerin çocuklarına karşı farklı görüş ve düşüncelerle çocuğun davranışlarına ve olaylara karşı sergilemiş oldukları tutarsız davranışlar bu tutumu oluşturmaktadır. Anne ve babanın görüşleri arasındaki farklar çocuk yetiştirmede ciddi sorunlara sebep olmaktadır. Çocuk sergilediği davranışa annenin farklı, babanın farklı tepki göstermesi yada farklı zamanlarda aynı davranışa farklı tepkiler verilmesi çocuğu kararsızlığa, neyin doğru neyin yanlış olduğunu farkedememesine, kaygılı güvensiz bir kişiliğe yada isyankar bir kişiliğe dönüşmesine neden olmaktadır.

Çocuk, yaptığı bir davranışın kimi zaman hoş görülürken, kimi zaman aynı davranış yüzünden ceza alıyor olmasını anlayamaz. Bu yüzden çocuğa cezayı hangi davranışından dolayı aldığı mutlaka açıklanmalı ve ebeveynlerin nadan hoş görmediğini çocukların anlaması sağlanmalıdır. Böylece çocuk hangi davranışının yanlış davranış, hangi davranışın doğru davranış kategorisine girdiğini daha rahat fark edecek ve aynı davranışı tekrarlamamaya çalışacaktır.

MÜKEMMELİYETÇİ ANNE BABA TUTUMU

Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarının her konuda en iyisini yapması gerektiğini düşünmekte ve çocuğa öyle davranmaktadırlar. En başarılı, en iyi resim yapan, en yüksek sınav puanı alan, lider, çevresi tarafından parmakla gösterilen vb... bir çocuk olmalıdır. Çocukların kapasitesini olabildiğince zorlayan ve eksik olduklarını düşündükleri konularda sürekli aktivitelerle daha iyi yapması için sıkıştıran bir ebeveyn tutumu gödülmektedir. İstediklerini başaramayan çocuğa karşı zorlayıcı cezalar vermektedirler. Aile içerisinde kuralcı bir yapı söz konusudur ve çocuğun kurallara harfiyen uyması istenmektedir. Bu şekilde ebeveynlerin tutum sergilemesi çocukta kaygı ve strese, başarısızlık anında aşırı hayal kırıklığına, kendine güvensizliğe, aşırı titizlik yada dağınığa sebep olabilmektedir.

Çocukların, nasihattan çok iyi örneğe ihtiyaçları vardır. Joseph Joubert

GEVŞEK (SERBEST) ANNE-BABA TUTUMU

Çocuğun isteklerinin ön planda olduğu ve ne istenirse yapıldığı, çocuğun başına buyruk hareket ettiği ve davranışlarına karışılmayan bir aile ortamı söz konusudur. Çocuk doğru yada yanlış davranışların çok fazla farkında olmayan ve bencil bir yapıda yetişmektedir. Genelde ailede tek erkek yada kız çocuk olması, geç çocuk sahibi olan ailelerin çocukları olması durumlarında karşılaşılmaktadır. Sosyal ortamlardada olayların kendi istediği tarzda sürmesini isteyen çocuğa ebeveynler tarafından sınırları çizilmemiştir. Bu durum toplum tarafından reddedilme ve sosyal anlamda sorunlarla kişiyi tepki olarak dönmektedir. Bu şekilde yetiştirilen bireyler aşırı serbest, kural tanımayan, bencil, saygısız ve sürekli isteklerinin yerine getirilmesini bekleyen bir kişiliğe sahip olabilmektedir.

DEMOKRATİK ANNE- BABA TUTUMU

Çocuğa şartsız bir şekilde sevgi ile yaklaşan, hoş görülü, güven verici ve destekleyici bir aile ortamıdemokratik anne baba tutumunda söz konusudur. Bu tutum aileler tarafından **gevşek anne baba tutumuyla** karıştırılmaktadır. Bu aile ortamında birbirlerinin düşüncelerini dinleyen ve değer veren, sınırların belirlendiği ve kurallar konusunda nedenler ve niçinler ile ilgili açıklama yapılan, sınırlar çerçevesinde özgürce hareket edilebilen, ceza ve duygusal yaptırımlar yerine açıklamalarla durumun anlatıldığı bir aile ortamı söz konusudur. Anne baba çocuğa karşı tutum ve davranışlarında dengelidir.

Demokratik ve güven verici bir ortam da yetişen çocuk, kendine ve çevresine saygılı, sınırları bilen, yaratıcı, aktif, etkin, girişken, yaratıcı ilişkiler kurabilen, kendine karşı fikirlere saygı duyan, kendi inandıklarını sonuna kadar savunabilen, atılgan, fikirlerini serbestçe söyleyebilen ve kendine ait fikirleri doğrultusunda hareket eden, kişilik ve davranışları açısından dengeli sorumluluk duyguları gelişmiş, kurallara ve otoriteye karşı körü körüne bağlı olmayan, hoşgörülü, açık fikirli, anlaşılır, topluma uyumlu bir birey olarak yetişme eğilimindedir.

ÇOCUĞUNUZ HATA YAPTIĞINDA UYGULAMANIZ GEREKEN 8 ŞEY

- 1.Hataların, öğrenmek için fırsatlar yarattığını görmesini sağlayın. Tekrar denemeye teşvik edin.
- 2.Hatayı eksik anladığı için yaptı ise, bilmesi gerekenleri yeniden açıklayın.
- 3.Bağırmeden ve eleştirmeden, başarmaya çalıştığı şey üzerinde yoğunlaşmasını sağlayın.
- 4.Bir dahaki sefere neyi farklı yapacağını sorun. Farklı bir yaklaşımın olası sonuçlarını tahmin etmesini sağlayın ve düşüncelerine destek verin.
- 5.Çözüm bulma becerisine güvenin. Yaklaşımını, stratejisini yada hedeflerini tekrar görmesine yardımcı olun ama bunu onun yerine siz yapmayın.
- 6.Onaylamama yada hayal kırıklığı ifadeleri kullanmaktan kaçınin. Bunun yerine "çok ilginç!", "senin aklından geçen bu değildi, değil mi?" gibi ifadeler kullanın ve cesaretlendirin.
- 7.Durumu suçlamadan açıklamaya çalışın.
- 8.Bağırmayın, suçlamayın ve ona hakaret etmeyin.Saygı görmek istiyorsanız ona saygı gösterin.

Hiç bir baba çocuğuna güzel ahlak ve terbiyeden daha üstün bir hediyeye vemiş olmaz. Hz. Muhammed

ÇOCUK EĞİTİMİNDE %100 GEÇERLİ TAVSİYELER

- **Çocuğunuza öğüt vereceğimize ona örnek olun. yanlış davranışlarınızı gözleri önünde sergilemeyin
- **Çocuğunuzla **LGİLENİN, ZAMAN** ayırın ayırdığınız zamanın bir bölümünü onun istediği şeyleri beraber yaparak geçirin ve ona karşı SEVGİNİZİ esirgemeyin
- **Çocuğunuzun **HATALARINA** karşı sabırla yaklaşın ve doğruları açıklayarak gösterin. Hoşlanmadığınız hatalı davranışa karşı sabır ile yaklaşmazsanız hoşlandığınız davranışları çocuklarınızda göremezsiniz.
- **Televizyonlarınızı çocuk bakıcısı gibi kullanmayın. Faydasız ve yanlış davranışları öğrenmesi için ona ön ayak olmuş olursunuz unutmayın.
- **Çocuklarınızı eleştirmekten çok onları **TAKDİR** etmeyi anne baba olarak davranış haline getirin. Doğru davranışlar takdir edildikçe pekişir ve tekrarlanır. Yanlışlarsa eleştirildikçe artar ve güvensizliği sebep olur.
- **Çocuğunuzun kardeşleri ile yada çevresindeki diğer bireylerle kıyaslamayın. Onunda başarılı olduğu tarafları olduğunu unutmayın görmesini sağlayın.
- **Çocuk anne babanın kitabıdır. Eğitim tepkiden ibarettir, nasıl davranırsanız öyle tepki görürsünüz.
- **Ona paylaşmayı öğretin ki sevmeyi öğrensin.
- **Çocuğunuza kuralları açıklayın ve kuralların katı olmasına esnek olmasına dikkat edin, hatalarına karşı **HOŞGÖRÜYLE** yaklaşın.